

บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษา“รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนจังหวัดพิษณุโลก”การวิจัยเรื่องนี้เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยประยุกต์ใช้วิธีแบบผสมผสาน (Multi methodological Method) ได้แก่ การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการสังเคราะห์ (Synthesis) ในส่วนที่เป็น Qualitative Research มุ่งเน้นการเสริมสร้างศักยภาพของ กลุ่มเป้าหมายด้วยการปฏิบัติงานตามแผน จากร่วมคิด ร่วมสร้างและในส่วนของงานพัฒนาที่มี ลักษณะของการมีส่วนร่วม (Participatory) เน้นการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแข็ง ขันจากทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิจัยนับตั้งแต่การระบุปัญหา การวิเคราะห์ปัญหา กระบวนการ ตัดสินใจในการดำเนินงานการติดตามผล การใช้ประโยชน์ การประเมินผล ทั้งนี้เน้นการมีส่วนร่วมจาก คน ทุกกลุ่ม เพื่อศึกษารูปแบบเพื่อพัฒนาศักยภาพและส่งเสริมให้เป็นเครื่องมือในการสร้างนโยบาย สาธารณะ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและสร้างรูปแบบการจัดทำรายการ วิทยุชุมชน เพื่อเพิ่มศักยภาพ และสร้างรูปแบบของนโยบายสาธารณะใน เรื่องการจัดทำรายการวิทยุ ชุมชน ให้เป็นรูปแบบเฉพาะของพื้นที่ศึกษา ตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวทางและทิศทางที่จะพัฒนา ศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน ที่จะนำสู่การจัดการที่ดีกว่า

ทั้งนี้ ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบการวิจัยที่มุ่งเน้นไปในการหาความหมาย คุณลักษณะ องค์ประกอบ กระบวนการทำงาน ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ จัดทำรายการวิทยุชุมชน ตลอดจนการสังเคราะห์แนวทางการจัดทำนโยบายสาธารณะเรื่องจัดทำ รายการวิทยุ โดยมีการกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย
2. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการดำเนินงานโครงการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การดำเนินงานการสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. ระยะเวลาในการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ประชากรได้แก่ หัวหน้าสถานีวิทยุชุมชน กรรมการสถานีวิทยุชุมชนและประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 3,090 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าสถานีวิทยุชุมชน กรรมการสถานีวิทยุชุมชนและประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุชุมชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 88 คนจาก 22 สถานีละ 4 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling)

2. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนการดำเนินงานโครงการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์โครงการ สร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

2. ขั้นปฏิบัติการภาคสนาม

2.1 การสัมภาษณ์ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล มีการจดบันทึกภาคสนาม บันทึกสิ่งที่สังเกตได้ ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์ และมีบทวิเคราะห์เบื้องต้นทุกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล โดยการใช้อุปกรณ์ช่วยรวบรวมข้อมูล ใช้อุปกรณ์โสตศึกษา ได้แก่ กล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียงขนาดเล็ก

3. ขั้นตรวจสอบข้อมูลและขั้นวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย แบบสอบถามเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ลักษณะและข้อเสนอแนะ ทำการวิเคราะห์ เรียบเรียง การจำแนกชนิดหมวดหมู่ นำเขียนในรูปแบบการพรรณนา

4. ขั้นนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอผลงานวิจัย 5 บทดังนี้ บทที่ 1 บทนำ ที่ช่วยให้เข้าใจภาพ รวมของโครงการ บทที่ 2 เป็นข้อค้นพบเกี่ยวกับบริบทของชุมชน บริบทของวิทยุชุมชนตามกลุ่มเป้าหมาย บทที่ 3 - 4 รายงานผลการศึกษาวิจัย และบทที่ 5 สรุปผล อภิปราย สรุปบทเรียนจากโครงการ ภาคผนวก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง โดยทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และทบทวนรายงานการวิจัย และจากการศึกษา การสนทนาแบบมีส่วนร่วมระหว่างผู้วิจัยกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของวิทยุชุมชน ตามขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. การสนทนากลุ่ม

2. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และเพื่อกำหนดนโยบายสาธารณะในการจัดทำรายการวิทยุชุมชน

4. การดำเนินงานการสร้างเครื่องมือ

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และการสร้างนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

1.1 รวบรวมเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวิทยุชุมชน การเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชนรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และกระบวนการในการจัดทำนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน

1.2 สรุปผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนและการสร้างนโยบายสาธารณะ เรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน

ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพ การจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และการสร้างนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชนมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนการดำเนิน รวบรวมข้อมูลจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในส่วนของวิทยุชุมชน เครือข่ายวิทยุชุมชน คณะกรรมการวิทยุชุมชน สมาชิกของวิทยุชุมชน ตัวแทนวิทยุชุมชน รวมถึงประชาชนผู้รับฟังวิทยุชุมชน จากกลุ่มตัวอย่าง ของสถานีวิทยุชุมชน จำนวน 88 คน จากสถานีวิทยุชุมชนทั้ง 22 แห่ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และการสร้างนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน

2.2 สรุปเนื้อหาจากแบบสัมภาษณ์โดยการแยกหมวดหมู่ การวิเคราะห์ ความคิดเห็น ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และการสร้างนโยบายสาธารณะเรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน

2.3 จัดทำร่างรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน เมื่อได้ข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสัมภาษณ์ นำมาสังเคราะห์และจัดทำร่างรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบความถูกต้องและความเป็นไปได้ทางวิชาการ เพื่อนำข้อเสนอแนะต่างๆมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 ระดมสมอง ด้วยการจัดเวทีย่อย สังเคราะห์ร่างรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนพัฒนาการจัดทำรายการที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน จังหวัดพิษณุโลก

ระยะที่ 3 ตรวจสอบรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชน เพื่อให้ได้ รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนของท้องถิ่น ก่อเกิดสุขภาวะและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน โดยมีวิธีการดังนี้

3.1 จัดทำรูปแบบรายการวิทยุชุมชน และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คนตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบรายการวิทยุชุมชน

3.2 นำรูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายของสถานีเพื่อบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน มีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1) กำหนดรูปแบบที่พึงประสงค์โดยการนำรูปแบบการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชน รูปแบบการจัดทำรายการวิทยุชุมชนและการสร้างนโยบายสาธารณะ เรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน มาเป็นกรอบในการดำเนินงาน

2) ประเมินสถานการณ์จริงปัจจุบัน

3) กำหนดแนวทางวางแผนการดำเนินงาน

4) ดำเนินการ

5) ประเมินผล

ระยะที่ 4 จัดทำนโยบายสาธารณะ เรื่องการจัดทำรายการวิทยุชุมชน จังหวัดพิษณุโลก เพื่อก่อให้เกิดสุขภาวะและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ให้ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

4.1 สังเคราะห์กระบวนการ กลไก ในการเสริมสร้างศักยภาพการจัดทำรายการวิทยุชุมชนในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อค้นหาปัจจัย เงื่อนไข ที่จะนำความสำเร็จไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

4.2 วิเคราะห์กระบวนการนโยบายสาธารณะทุกขั้นตอน ตั้งแต่การริเริ่มร่างนโยบายเป็นภาคปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนานโยบายสาธารณะ เพื่อเสริมสร้างการจัดทำรายการวิทยุชุมชนในจังหวัดพิษณุโลก

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล ในวันที่ 1 มีนาคม 2553 และสิ้นสุดในวันที่ 30 กันยายน 2553 รวมทั้งสิ้น 7 เดือน

2. ทำการสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจำนวน 88 ชุด โดยขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถาม ให้ตอบตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

3. ตรวจสอบจำนวนแบบสัมภาษณ์ ว่าครบตามจำนวนที่กำหนดไว้หรือไม่ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์ ถ้าแบบสัมภาษณ์ไม่สมบูรณ์ต้องมีการสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์มากที่สุดของงานวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์ หน่วยงาน ระยะเวลาในการสัมภาษณ์ และวันที่ให้สัมภาษณ์

